

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Л.В. Марун
« 30 » « 08 » 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: Економіки і підприємництва

Умань – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи підприємництва» для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Умань: Уманський НУС, 2023 року -23 с.

Розробники: д.е.н., професор Чернега І.І.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

 (Соколюк С.Ю.)
(підпис)

«30» серпня 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

Голова (Мудрак Р.П.)
(підпис)

«31» серпня 2023 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 105		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Лекції	
		22 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		38 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		45 год.	97 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти здатності вирішувати складні задачі та практичні проблеми в підприємницькій сфері, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння теоретичними засадами підприємництва;
- здатність оцінювати методи аналізу і прогнозування підприємницьких ризиків;
- здатність аналізувати і використовувати технологію заснування власної справи;
- здатність оцінювати типовий алгоритм бізнес-планування;
- здатність визначати характеристику організаційно-правових форм підприємництва.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми: вивчення дисципліни вимагає попереднього опанування знань з дисциплін: історія економіки та економічної думки, еколого-економічна діяльність підприємства, вища математика та інші суміжні науки.

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких компетентностей:

Загальні:

- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові:

- СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
- СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
- СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
- СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.
- СК 11. Здатність до організації підприємницької і торговельної діяльності у сфері агробізнесу

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти наступними **програмними результатами навчання:**

- ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
- ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
- ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.
- ПРН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.
- ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
- ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.
- ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.
- ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.
- ПРН 22. Вміти застосовувати одержані знання й уміння для організації підприємницької і торговельної діяльності у сфері агробізнесу

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	л	і	с.р.		л	п	л	і	с.р.	
Модуль 1. Соціально-економічні основи підприємництва													
ЗМ 1. Зміст підприємницької діяльності	10	2	4	-	-	4	10	-	-	-	-	10	
ЗМ 2. Етика підприємництва	7	2	2	-	-	3	9	-	-	-	-	9	
ЗМ 3. Основні види підприємництва	10	2	4	-	-	4	10	-	-	-	-	10	
ЗМ 4. Зовнішнє середовище підприємництва	10	2	4	-	-	4	10	-	-	-	-	10	
Разом за модулем 1	37	8	14	-	-	15	39	-	-	-	-	39	
Модуль 2. Особливості підприємницьких механізмів													
ЗМ 5. Підприємницький ризик	11	2	4	-	-	5	10	-	-	-	-	10	
ЗМ 6. Підприємницька таємниця	11	2	4	-	-	5	10	-	-	-	-	10	
ЗМ 7. Ринок та конкуренція. [Market and competition]*	11	2*	4*	-	-	5	10	-	-	-	-	10	
ЗМ 8. Механізм створення власної справи	11	2	4	-	-	5	10	-	-	-	-	10	
Разом за модуль 2	44	8	16	-	-	20	40	-	-	-	-	40	
Модуль 3. Форми підприємництва та бізнес-планування													
ЗМ 9. Організаційні форми підприємництва	13	4	4			5	13	2	2			9	
ЗМ 10. Планування підприємницької діяльності	11	2	4			5	13	2	2			9	
Разом за модулем 3	24	8	8			10	26	4	4			18	
Разом годин	105	22	38	-	-	45	105	4	4	-	-	97	

*лекційне та семінарське заняття проводяться на англійській мові

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Модуль 1			
1	ЗМ 1. Зміст підприємницької діяльності 1. Суть підприємництва. 2. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності 3. Логіка підприємництва. 4. Економічні основи підприємницького рішення	4	-
2	ЗМ 2. Етика підприємництва 1. Принцип етичної та соціальної відповідальності 2. Підприємництво та навколишнє середовище. 3. Права та обов'язки споживачів і виробників 4. Відповідальність підприємця щодо забезпечення зайнятості.	2	-
3	ЗМ 3. Основні види підприємництва 1. Основні типи та види підприємництва. 2. Виробниче підприємництво. 3. Комерційне підприємництво. 4. Посередницьке підприємництво. 5. Фінансове підприємництво. 6. Страхове підприємництво.	4	-
4	ЗМ 4. Зовнішнє середовище підприємництва 1. Підприємницьке середовище. 2. Політико - правове середовище. 3. Податкова політика та її вплив на підприємництво 4. Поняття державної звітності.	4	-
Модуль 2			
5	ЗМ 5. Підприємницький ризик 1. Зміст та функції підприємницького ризику 2. Види підприємницьких ризиків 3. Способи оцінки підприємницьких ризиків 4. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності	4	-
6	ЗМ 6. Підприємницька таємниця 1. Сутність підприємницької таємниці 2. Формування відомостей, що складають підприємницьку таємницю 3. Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці 4. Значення інтелектуальної власності на підприємствах України	4	-
7	ЗМ 7. Ринок та конкуренція. [Market and competition]* 1. Особливості та відмінності ринку. 2. Зміст конкуренції в підприємстві. 3. Методи та типи конкурентної поведінки.	4	-

	4. Розвиток конкуренції в сучасних умовах		
8	ЗМ 8. Механізм створення власної справи 1. Вибір ідеї та визначення власної справи 2. Формування статутного фонду та установчих документів 3. Підготовка засновницьких документів. 4. Припинення діяльності підприємств.	4	-
Модуль 3			
	ЗМ 9. Організаційні форми підприємництва 1. Міжнародна класифікація форм підприємництва. 2. Організаційно-правові форми організації підприємницької діяльності в Україні.	4	2
	ЗМ 10. Планування підприємницької діяльності 1. Зміст та види планування. 2. Бізнес-план як основа створення підприємства.	4	2
	Всього	38	4

*практичне заняття проводиться на англійській мові

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Зміст підприємницької діяльності.

1. Суть підприємництва.
2. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності
3. Логіка підприємництва.
4. Економічні основи підприємницького рішення

Змістовий модуль 2. Етика підприємництва.

1. Принцип етичної та соціальної відповідальності
2. Підприємництво та навколишнє середовище.
3. Права та обов'язки споживачів і виробників
4. Відповідальність підприємця щодо забезпечення зайнятості.

Змістовий модуль 3. Основні види підприємництва

1. Основні типи та види підприємництва.
2. Виробниче підприємництво.
3. Комерційне підприємництво.
4. Посередницьке підприємництво.
5. Фінансове підприємництво.
6. Страхове підприємництво.

Змістовий модуль 4. Зовнішнє середовище підприємництва

1. Підприємницьке середовище.
2. Політико - правове середовище.
3. Податкова політика та її вплив на підприємництво
4. Поняття державної звітності.

Модуль 2.

Змістовий модуль 5. Підприємницький ризик

1. Зміст та функції підприємницького ризику
2. Види підприємницьких ризиків
3. Способи оцінки підприємницьких ризиків
4. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності

Змістовий модуль 6. Підприємницька таємниця

1. Сутність підприємницької таємниці
2. Формування відомостей, що складають підприємницьку таємницю
3. Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці
4. Значення інтелектуальної власності на підприємствах України

Змістовий модуль 7. Ринок та конкуренція. [Market and competition]

1. Особливості та відмінності ринку.
2. Зміст конкуренції в підприємництві.
3. Методи та типи конкурентної поведінки.
4. Розвиток конкуренції в сучасних умовах

Змістовий модуль 8. Механізм створення власної справи

1. Вибір ідеї та визначення власної справи
2. Формування статутного фонду та установчих документів
3. Підготовка засновницьких документів.
4. Припинення діяльності підприємств.

Модуль 3.

Змістовий модуль 9. Організаційні форми підприємництва

1. Міжнародна класифікація форм підприємництва.
2. Організаційно-правові форми організації підприємницької діяльності в Україні.

Змістовий модуль 10. Планування підприємницької діяльності

2. Зміст та види планування.
2. Бізнес-план як основа створення підприємства.

6. Самостійна робота

(денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Соціально-економічні основи підприємництва		
1	ЗМ 1. Зміст підприємницької діяльності Виникнення та зародження підприємницької діяльності. Суть та значення підприємництва. Функції підприємництва. Головні принципи підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Якості підприємця. Логіка та мотивація підприємництва. Підприємницька ідея та мотиви її виникнення. <i>Реферат*</i> . [1, 3, 7, 12, 13, 19, 25]	4
2	ЗМ 2. Етика підприємництва Значення етики підприємництва. Принцип етичної відповідальності. Основні положеннями етичного кодексу підприємництва. Принципи охорони навколишнього середовища. Обов'язки виробників. Права та обов'язки споживачів. Відповідальність підприємця. <i>Реферат*</i> . [1, 2, 5, 10, 14, 17, 20]	3
3	ЗМ 3. Основні види підприємництва Основні типи та види підприємництва. Виробниче	4

	<p>підприємництво та його різновиди. Комерційне підприємництво і його завдання. Суб'єкти комерційного підприємництва. Посередницьке підприємництво та його типи. Види посередників. Фінансове підприємництво. Суб'єкти фінансового підприємництва. Страхове підприємництво та його види.</p> <p><i>Реферат*</i>. [6, 8, 11, 15, 21, 22]</p>	
4	<p>ЗМ 4. Зовнішнє середовище підприємництва</p> <p>Підприємницьке середовище та його елементи. Внутрішнє середовище підприємства та його фактори. Зовнішнє середовище підприємства та його фактори. Політико - правове середовище та його елементи. Податкова політика та значення податків. Функції податків. Поняття державної звітності. Форми звітності підприємств.</p> <p><i>Реферат*</i>. [2, 4, 13, 14, 18, 23]</p>	4
Модуль 2. Особливості підприємницьких механізмів		
5	<p>ЗМ 5. Підприємницький ризик</p> <p>Зміст та чинники виникнення ризиків. Функції підприємницького ризику. Види та елементи підприємницьких ризиків. Способи та підходи оцінки підприємницьких ризиків. Шляхи зниження ризику. Методи зниження ризику.</p> <p><i>Реферат*</i>. [4, 8, 12, 16, 21, 24]</p>	5
6	<p>ЗМ 6. Підприємницька таємниця</p> <p>Сутність підприємницької таємниці. Відомості, що складають підприємницьку таємницю. Відомості, що не складають підприємницьку таємницю. Вірогідні канали витоку інформації підприємства. Значення створення власної служби безпеки. Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці. Функції служби безпеки. Значення інтелектуальної власності на підприємствах.</p> <p><i>Реферат*</i>. [5, 6, 13, 14, 19, 20]</p>	5
7	<p>ЗМ 7. Ринок та конкуренція. [Market and competition]</p> <p>Поняття та особливості ринку. Ознаки ринку. Зміст конкуренції в підприємстві. Функції конкуренції. Види та форми конкуренції. Методи та типи конкурентної поведінки. Розвиток конкуренції в сучасних умовах. Типи конкурентних стратегій. Суб'єкти та об'єкти конкуренції в підприємстві. Фактори впливу на розвиток конкуренції.</p> <p><i>Реферат*</i>. [4, 7, 9, 11, 12, 16, 22]</p>	5
8	<p>ЗМ 8. Механізм створення власної справи</p> <p>Вибір ідеї та визначення власної справи. Джерела та носії нових ідей. Сутність та види установчих документів. Процес формування статутного фонду. Мета та значення статуту і засновницького договору. Підготовка засновницьких документів. Припинення діяльності підприємств. Реорганізація та ліквідація підприємства.</p> <p><i>Реферат*</i>. [1, 4, 7, 10, 13, 15]</p>	5

Модуль 3. Форми підприємництва та бізнес-планування		
9	ЗМ 9. Організаційні форми підприємництва Головні ознаки організаційно-правових форм підприємництва. Міжнародна класифікація форм підприємництва. Суть та значення одноосібного володіння. Переваги та недоліки одноосібного володіння. Суть та значення партнерства. Переваги та недоліки партнерства. Суть та значення корпорації. Переваги та недоліки корпорації. Сутність підприємства та його види. Суть кооперативів та їх типи. Господарські товариства та їх види. Об'єднання підприємств та їх види. <i>Реферат*</i> . [1, 4, 6, 17, 22, 24]	5
10	ЗМ 10. Планування підприємницької діяльності Зміст плану та значення планування. Види планування. Методи та функції планування. Принципи планування. Бізнес-план як основа створення підприємства. Функції бізнес-планування. Етапи створення бізнес-плану. Структура та обсяг бізнес-плану. <i>Реферат*</i> . [3, 12, 18, 21, 23]	5
Разом		45

Примітка: * *Реферат (за вибором студента)*

В процесі вивчення дисципліни *реферат* є одним із видів самостійної роботи.

Метою виконання (написання) реферату є поглиблене вивчення і творчий підхід до одного з питань курсу згідно з навчальною програмою дисципліни. При цьому студент має показати вміння самостійно формувати проблему дослідження, вишукувати необхідну інформацію, аналізувати реальні факти, викладати власні думки, аргументувати пропозиції і правильно оформляти науково-довідковий матеріал.

Вимоги до оформлення : Формат А4, береги лівий – 3 см, правий – 1 см, верхній та нижній – по 2 см, розмір шрифту 14 пт, інтервал – 1,5 ст. Обсяг (10-15 сторінок): титульна сторінка, вступ – 1 сторінка, зміст – 5-6 сторінок, висновки – 1 сторінка, список використаних джерел – 1 сторінка. Реферат може бути представлений у друкованому або рукописному варіанті та оцінюється певною кількістю балів (2-10) .

Тематика рефератів з дисципліни «Основи підприємництва»

1. Історичні аспекти розвитку підприємництва.
2. Виникнення підприємницької діяльності.
3. Суть та значення підприємництва.
4. Функції підприємництва.
5. Головні принципи підприємництва.
6. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.
7. Якості підприємця.
8. Логіка та мотивація підприємництва.
9. Підприємницька ідея та мотиви її виникнення.
10. Значення етики підприємництва.
11. Принцип етичної відповідальності.
12. Основні положеннями етичного кодексу підприємництва.
13. Принципи охорони навколишнього середовища.
14. Обов'язки виробників.
15. Права та обов'язки споживачів.
16. Відповідальність підприємця.

17. Основні типи та види підприємництва.
18. Виробниче підприємництво та його різновиди.
19. Комерційне підприємництво і його завдання.
20. Суб'єкти комерційного підприємництва.
21. Посередницьке підприємництво та його типи.
22. Види посередників.
23. Фінансове підприємництво.
24. Суб'єкти фінансового підприємництва.
25. Страхове підприємництво та його види.
26. Підприємницьке середовище та його елементи.
27. Внутрішнє середовище підприємства та його фактори.
28. Зовнішнє середовище підприємства та його фактори.
29. Політико - правове середовище та його елементи.
30. Податкова політика та значення податків.
31. Поняття державної звітності.
32. Функції підприємницького ризику.
33. Види та елементи підприємницьких ризиків.
34. Способи та підходи оцінки підприємницьких ризиків.
35. Шляхи зниження ризику.
36. Методи зниження ризику в підприємницькій діяльності
37. Сутність підприємницької таємниці.
38. Відомості, що складають підприємницьку таємницю.
39. Відомості, що не складають підприємницьку таємницю.
40. Вірогідні канали витоку інформації підприємства
41. Значення створення власної служби безпеки.
42. Значення інтелектуальної власності на підприємствах
43. Поняття та особливості ринку.
44. Зміст конкуренції в підприємстві.
45. Види та форми конкуренції.
46. Методи та типи конкурентної поведінки.
47. Розвиток конкуренції в сучасних умовах.
48. Типи конкурентних стратегій.
49. Фактори впливу на розвиток конкуренції.
50. Вибір ідеї та визначення власної справи.
51. Джерела та носії нових ідей.
52. Сутність та види установчих документів.
53. Мета та значення статуту і засновницького договору.
54. Підготовка засновницьких документів.
55. Припинення діяльності підприємств.
56. Реорганізація підприємства.
57. Ліквідація підприємства.
58. Міжнародна класифікація форм підприємництва.
59. Суть та значення одноосібного володіння.
60. Суть та значення партнерства.
61. Суть та значення корпорації.
62. Сутність підприємства та його види.
63. Суть кооперативів та їх типи.
64. Господарські товариства та їх класифікація.
65. Об'єднання підприємств та їх види.
66. Зміст плану та значення планування.

67. Види планування.
68. Бізнес-план як основа створення підприємства.
69. Функції бізнес-планування.
70. Етапи створення бізнес-плану.
71. Структура та обсяг бізнес-плану.
72. Нормативно-правова база розвитку підприємництва.
73. Лідерство в підприємстві.
74. Роль керівника в підприємстві.
75. Підвищення кваліфікації спеціалістів підприємств.

Самостійна робота

(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Соціально-економічні основи підприємництва		
1	<p>ЗМ 1. Зміст підприємницької діяльності</p> <p>Суть підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності Логіка підприємництва. Економічні основи підприємницького рішення Виникнення та зародження підприємницької діяльності. Суть та значення підприємництва. Функції підприємництва. Головні принципи підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Якість підприємця. Логіка та мотивація підприємництва. Підприємницька ідея та мотиви її виникнення. [1, 3, 7, 12, 13, 19, 25]</p>	10
2	<p>ЗМ 2. Етика підприємництва</p> <p>Принцип етичної та соціальної відповідальності Підприємництво та навколишнє середовище. Права та обов'язки споживачів і виробників Відповідальність підприємця щодо забезпечення зайнятості. Значення етики підприємництва. Принцип етичної відповідальності. Основні положеннями етичного кодексу підприємництва. Принципи охорони навколишнього середовища. Обов'язки виробників. Права та обов'язки споживачів. Відповідальність підприємця. [1, 2, 5, 10, 14, 17, 20]</p>	9
3	<p>ЗМ 3. Основні види підприємництва</p> <p>Основні типи та види підприємництва. Виробниче підприємництво. Комерційне підприємництво. Посередницьке підприємництво. Фінансове підприємництво. Страхове підприємництво. Основні типи та види підприємництва. Виробниче підприємництво та його різновиди. Комерційне підприємництво і його завдання. Суб'єкти комерційного підприємництва. Посередницьке підприємництво та його типи. Види посередників. Фінансове підприємництво. Суб'єкти фінансового підприємництва. Страхове підприємництво та його види. [6, 8, 11, 15, 21, 22]</p>	10
4	<p>ЗМ 4. Зовнішнє середовище підприємництва</p> <p>Підприємницьке середовище. Політико - правове середовище. Податкова політика та її вплив на підприємництво Поняття державної звітності.</p>	10

	<p>Підприємницьке середовище та його елементи. Внутрішнє середовище підприємства та його фактори. Зовнішнє середовище підприємства та його фактори. Політико - правове середовище та його елементи. Податкова політика та значення податків. Функції податків. Поняття державної звітності. Форми звітності підприємств.</p> <p>[2, 4, 13, 14, 18, 23]</p>	
Модуль 2. Особливості підприємницьких механізмів		
5	<p>ЗМ 5. Підприємницький ризик Зміст та функції підприємницького ризику Види підприємницьких ризиків Способи оцінки підприємницьких ризиків Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності Зміст та чинники виникнення ризиків. Функції підприємницького ризику. Види та елементи підприємницьких ризиків. Способи та підходи оцінки підприємницьких ризиків. Шляхи зниження ризику. Методи зниження ризику.</p> <p>[4, 8, 12, 16, 21, 24]</p>	10
6	<p>ЗМ 6. Підприємницька таємниця Сутність підприємницької таємниці Формування відомостей, що складають підприємницьку таємницю Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці Значення інтелектуальної власності на підприємствах України Сутність підприємницької таємниці. Відомості, що складають підприємницьку таємницю. Відомості, що не складають підприємницьку таємницю. Вірогідні канали витоку інформації підприємства. Значення створення власної служби безпеки. Основні елементи механізму захисту підприємницької таємниці. Функції служби безпеки. Значення інтелектуальної власності на підприємствах.</p> <p>[5, 6, 13, 14, 19, 20]</p>	10
7	<p>ЗМ 7. Ринок та конкуренція. [Market and competition] Особливості та відмінності ринку. Зміст конкуренції в підприємництві. Методи та типи конкурентної поведінки. Розвиток конкуренції в сучасних умовах Поняття та особливості ринку. Ознаки ринку. Зміст конкуренції в підприємництві. Функції конкуренції. Види та форми конкуренції. Методи та типи конкурентної поведінки. Розвиток конкуренції в сучасних умовах. Типи конкурентних стратегій. Суб'єкти та об'єкти конкуренції в підприємництві. Фактори впливу на розвиток конкуренції.</p> <p>[4, 7, 9, 11, 12, 16, 22]</p>	10
8	<p>ЗМ 8. Механізм створення власної справи Вибір ідеї та визначення власної справи Формування статутного фонду та установчих документів Підготовка засновницьких документів. Припинення діяльності підприємств. Вибір ідеї та визначення власної справи. Джерела та носії нових ідей. Сутність та види установчих документів. Процес формування статутного фонду. Мета та значення статуту і засновницького договору. Підготовка засновницьких документів. Припинення діяльності підприємств. Реорганізація та ліквідація підприємства.</p> <p>[1, 4, 7, 10, 13, 15]</p>	10
Модуль 3. Форми підприємництва та бізнес-планування		
9	<p>ЗМ 9. Організаційні форми підприємництва Головні ознаки організаційно-правових форм підприємництва. Міжнародна класифікація форм підприємництва. Суть та значення одноосібного володіння. Переваги та недоліки одноосібного володіння. Суть та значення партнерства.</p>	9

	Переваги та недоліки партнерства. Суть та значення корпорації. Переваги та недоліки корпорації. Сутність підприємства та його види. Суть кооперативів та їх типи. Господарські товариства та їх види. Об'єднання підприємств та їх види. [1, 4, 6, 17, 22, 24]	
10	ЗМ 10. Планування підприємницької діяльності Зміст плану та значення планування. Види планування. Методи та функції планування. Принципи планування. Бізнес-план як основа створення підприємства. Функції бізнес-планування. Етапи створення бізнес-плану. Структура та обсяг бізнес-плану. [3, 12, 18, 21, 23]	9
Разом		97

7. Самостійна робота (індивідуальні завдання)

Заочна форма навчання

Самостійна робота (індивідуальні завдання) для здобувачів заочної форми навчання передбачає написання контрольної роботи. Метою виконання контрольної роботи є закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, розуміння організаційно-економічного механізму управління підприємством та вміння оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації, володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Основи підприємництва» студенти заочної форми навчання виконують одне індивідуальне завдання, результати якого представляють у вигляді письмової роботи. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Основи підприємництва» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вказівки щодо вибору варіанту контрольної роботи та індивідуальні завдання, що відповідають обраному варіанту, наведено у «Методичних вказівках до виконання контрольних робіт з дисципліни «Основи підприємництва» для студентів факультету економіки і підприємництва заочної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», які входять до методичного забезпечення дисципліни. Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання.

8. Методи навчання

Теоретичні та практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні індивідуальних завдань (студентами заочної форми навчання), самостійній роботі, яка полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: лекції-бесіди, робота в мікрогрупах, семінари-дискусії, кейс-метод, аудіовізуальний метод, метод «дерева рішень», презентації. Лекції-бесіди – при читанні лекції студентам даються питання для самостійного розміркування, що дає змогу зосередити увагу на найбільш важливих проблемах теми, яка вивчається, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням рівня підготовленості та освіти аудиторії. Окрім питань студентів, вона допускає викладення ними своєї точки зору з того чи іншого питання. Робота в мікрогрупах використовується з метою є розв'язання дилем, що потребують колективного обговорення. Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Застосування аудіовізуального методу передбачає використання можливостей Інтернет, теле-, відео-, фото-, аудіо- та інших матеріалів у навчальному процесі. Метод «дерева рішень» використовується з метою зважити переваги і недоліки різних варіантів дій, рішень тощо, аналізуючи та оцінюючи альтернативні варіанти розв'язання проблеми та прогножуючи наслідки кожного з них.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Основи підприємництва» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1322>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться модульний контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання самостійної роботи, яка передбачена робочою програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово або з використанням платформи MOODLE у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем. Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1				Модуль 2				Модуль 3		Модульний контроль	Екзамен	Загальна сума балів
Кількість балів за модуль	24				24				12				
Змістовний модуль	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10			
Кількість балів за змістовний модуль і модульний контроль	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	10	30	100
в т.ч. за видами робіт: - практичні заняття	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
- виконання СРС	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1				Модуль 2				Модуль 3		Модульний контроль	Екзамен	Загальна сума балів
Кількість балів за модуль	24				24				12				
Змістовний модуль	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10			
Кількість балів за змістовний модуль і модульний контроль	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	10	30	100
в т.ч. за видами робіт: - практичні заняття									6	6			
- виконання СРС	6	6	6	6	6	6	6	6					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичні вказівки:

1. Чернега І.І. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять з дисципліни «Основи підприємництва» для студентів факультету економіки і підприємництва галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Умань: УНУС. 2022. 20 с.
2. Чернега І.І. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Основи підприємництва» для студентів факультету економіки і підприємництва галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Умань. Сочінський. 2022 р. 28 с.
3. Чернега І.І. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Основи підприємництва» для студентів факультету економіки і підприємництва заочної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Умань. Сочінський. 2022 р. 24 с.
4. Чернега І.І. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Основи підприємництва» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1322>.

12. Рекомендована література

Базова

1. Вишневська О.А. Підприємницький ризик в управлінні конкурентоспроможністю підприємства / Вишневська О.А. // Економіка і суспільство. – 2016. – Випуск №7. – С. 232-237.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. Вид-во «ЦУЛ». 2019. – 480 с.
3. Гой І.В. Підприємництво. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Вид-во «ЦУЛ». 2019. – 368 с.
4. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства.

- Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2020. – 304 с.
5. Карпюк Г.І Основи підприємництва. Навчальний посібник. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України. 2020. – 108 с.
  6. Мелень О.В. Абрамова О.В. Мале підприємництво в Україні: проблеми та можливість ефективного функціонування / Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Випуск 16. Частина 2. – С. 61-63.
  7. Мельников А.В., Коваленко О.А., Пундяк Н.Б. Основи організації бізнесу. Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2017. – 200 с.
  8. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.
  9. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес культури. Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2019. – 168 с.
  10. Тягунова Н.М., Споріш О.А. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. 2017. – 118 с.

Допоміжна

11. Cherneha I. The main prerequisites of the socio-economic mechanism formation of business activities of the agricultural sector of Ukraine // Innovation and Entrepreneurship Collection of scientific articles. (Montreal, Canada, January 24, 2020). Ajax Publishing, Montreal, Canada, 2020. P. 17–20.
12. Cherneha I.I., Burliai A.P., Burliai O.L., Nesterchuk Yu.O., Sokoliuk S.Yu., Osipova A.A. Minimization of environmental risks in crops cultivation // Ukrainian Journal of Ecology, 2021, 11 (3) P. 296–304.
13. Cherneha I., Malyovanyi M., Prokopchuk O., Lysa N, Malyovana M. Evaluation of financing the health care system in Ukraine. Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) // Education Excellence and Innovation Management through. Vision 2020. Granada, Spain. 2019. P. 957–968 [Міжнародна наукометрична база: Scopus & Web of Science].
14. Cherneha I., Sokolyuk S., Nesterchuk Y., Korotieiev M., Zharun O., Blenda N. Development and Problems of Farmers Activities in Ukraine. Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) // Education Excellence and Innovation Management through. 2019. Granada, Spain. P. 4287–4298 [Міжнародна наукометрична база: Scopus & Web of Science]
15. Верига Ю.А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
16. Пенькова О.Г., Харенко А.О., Соковніна Д.М. Напрями активізації маркетингової діяльності малих та середніх сільськогосподарських підприємств України у контексті адміністративно-територіальної реформи // Науковий вісник МДУ. Мукачево: Видавництво МДУ, 2018. Вип. 2(10). Ч2. Серія «Економіка».
17. Соковніна Д.М. Використання елементів маркетингових інноваційних технологій для підвищення ефективності діяльності садівничих підприємств в Україні [Електронний ресурс] / Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №18. Режим доступу до статті: <http://global-national.in.ua/issue-18-2017>.

18. Управління інноваційним розвитком національного господарства: теорія, методологія, практика : кол. монографія / [О. Л. Богашко, Н. В. Білошкурська, С. М. Подзигун та ін.]; за ред. С. М. Подзигун – Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. – 180 с.
19. Чернега І.І. Соціально-економічний механізм підприємницької діяльності в аграрному секторі України: виклики та можливості. – Монографія. Умань, 2020. – 406 с.
20. Чернега І.І., Соколюк С.Ю., Жарун О.В., Коротєєв М. А., Тупчій О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень // Вісн. УНУС. Серія «Економіка». 2021. № 98. Ч 2. – С. 203-211.
21. Чернега І. І. Заходи щодо реалізації механізму управління соціально-економічною системою підприємства // Екон. вісн. Запоріз. держ. інженер. акад. 2018. № 1(13). – С. 60–64.
22. Чернега І. І. Теоретична інтерпретація сутності підприємницької діяльності // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2017. – № 3. С. 302–309.
23. Чернега І. І. Теоретичні засади підприємництва як сучасної форми господарювання // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2018. № 1. – С. 54–62.
24. Чернега І. І., Бурляй О.Л., Бленда Н.О., Пономарьова М.С., Прозорова Н.В. Обізнаність суб'єктів соціально-трудоких відносин в інституціональному бізнес-середовищі // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (1). – С. 148-161..
25. Чернега І. І., Нестерчук Ю.О., Соколюк С.Ю., Непочатенко О.А., Жарун О.В. Конкурентні переваги соціально-економічного механізму підприємницької діяльності у бізнес-середовищі та економічна безпека бізнесу // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (2). – С. 62-73.
26. Чернега І. І., Соколюк С.Ю., Бечко П.К., Пташник С.А. Вплив регуляторних механізмів розвитку аграрної сфери на реалізацію потенціалу цифрових технологій // Економіка та держава. 2021. № 8. – С. 23 – 27.
27. Чернега І. І., Шевченко Н. О., Бленда Н. О. Labour compensation as a socio-economic category and the main source of income of the population of Ukraine // Економіка АПК. 2017. № 6. – С. 80–85.
28. Чернега І. І., Шевченко Н. О., Бленда Н. О. Аналіз сучасного стану ринку молока в Україні // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2017. – № 1. С. 101–109.

Інформаційні ресурси

29. Наукова бібліотека Уманського НУС
30. Репозитарій Уманського НУС
31. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] - Верховна Рада України; Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція від 02.08.2017) – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
32. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс] – Верховна Рада України; Закон від 15.05.2003 № 755-IV (редакція від 01.01.2017). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

33. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс] - Мін'юст України. Наказ від 18.11.2016 № 3268/5 (Редакція від 24.07.2017) – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.
34. Про ліцензування видів господарської діяльності [Електронний ресурс] – Верховна Рада України; Закон від 02.03.2015 № 222-VIII (Редакція від 28.09.2017) – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
35. <http://www.wmw.com> – сервер компанії World Market Watch, який містить базу даних з ринкових досліджень, пропозиції ділових партнерів, ціни на світових ринках тощо;
36. <http://www.umich.edu/sgupta/survey3> – звіти за результатами опитувань покупців в Internet.
37. <http://www.autosystems.com.ua> – інформаційно-пошукова система по підприємствах, фірмах і організаціях, які працюють на ринку України (Маркетинг термінал-2000);
38. <http://barhan.poll/ava,ua/marek/> – розділ маркетинг і реклама: теорія практичні поради;
39. <http://udc.com.ua/> – проект про бізнес-технології, головні теми: кооперація, системи управління якістю, маркетинг і Internet, дисконтна програма;
40. <http://www.i2.com.ua> – Бібліотека інтелектуальні системи прогнозування: фінанси, валюта, економіка, маркетинг, менеджмент, цінні папери, біржі;
41. <http://www.profibook.com.ua> – ділова література з економіки, менеджменту, реклами і маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій тощо;
42. <http://www.bdo.com.ua> – сайт для власників і управителів українських компаній з освіти, економіки, маркетингу тощо; .
43. <http://www.business-master.com.ua> – бізнес-портал психології бізнесу: технології управління підприємством, управління персоналом, управління маркетингом і продажами, фокус групи, паблік рилейшнз, медіа-компанії і т.ін.;
44. <http://www.univest-group.com/propoz/> – «Пропозиція» – український журнал з питань агробізнесу;
45. <http://www.glecsys.kiev.ua> – система побудови Internet-магазинів;
46. <http://www.geology.com.ua> – центр менеджменту і маркетингу в галузі наук про землю;
47. <http://www.sebso.com.ua/> – система електронного бізнесу і торгівлі в Internet.

13. Зміни у робочій програмі на 2022-2023 навчальний рік.

Зміни, внесені до робочої програми на 2022-2023 навчальний рік, охоплюють:

1. Внесення відповідних коригувань в розподіл балів, що їх отримують студенти в процесі вивчення дисципліни.
2. Оновлення переліку рекомендованої літератури.